

نگاهی به کتاب «منطق اجتماعی خودکشی»

20 دی 1401

«منطق اجتماعی خودکشی» با زیر عنوان تأملات جامعه‌شناختی درباره خودکشی در ایران کتابی است به قلم ابراهیم صالح‌آبادی که به همت [انتشارات جامعه‌شناسان](#) وارد بازار نشر شده است. همانطور که از عنوان اثر برمی‌آید تمرکز اصلی این کتاب بر خودکشی به عنوان پدیده‌ای اجتماعی با بستر جغرافیایی ایران است.

مؤلف در مقدمه اثر اشاره می‌کند که هر چند پژوهش‌ها و آمارهایی در مورد میزان خودکشی در ایران در سطوح مختلف وجود دارد و تحقیقاتی به این حوزه اختصاص یافته است، اما آنچه در این میان به عنوان یک حلقه مفقوده باید مورد بررسی قرار بگیرد، فرا تحلیل (به عنوان عملی که بعد انتقادی و چالش‌برانگیز علم را مورد توجه قرار می‌دهد)، است.



با همین رویکرد نویسنده در کتاب خود تلاش کرده است رابطه بین متغیرها و میزان خودکشی در ایران را با بررسی مروری و انتقادی سابقه تحقیق مورد توجه قرار دهد و روش کار خود را نیز مروری و انتقادی معرفی می‌کند که مرحله‌ای مقدماتی برای انجام فراتحلیل است. برای دستیابی به این هدف مؤلف اثر خود را در 12 فصل سامان داده است و در تمام فصول با روشی یکسان به پرسش‌هایی مرتبط با رابطه خودکشی و متغیرهای اجتماعی پاسخ می‌دهد.

در فصل اول با عنوان مباحث نظری محقق تلاش می‌کند به صورت مختصر و با زبان ساده موضوعات نظری مرتبط با خودکشی را به عنوان موضوع تحقیق به صورت عام و خودکشی در ایران را به عنوان سابقه تحقیق به صورت خاص مورد بررسی قرار دهد. به همین مناسبت نظریه‌های مرتبط با خودکشی به شکل اجمالی و در حد نیاز برای خواننده آورده می‌شود.

نویسنده در فصل دوم و سوم کتاب به بررسی انتقادی دو اثر منتشر شده مرتبط با موضوع خودکشی در ایران و بیان نقاط ضعف آن‌ها و بررسی نتایجشان پرداخته است؛ کتاب فرهنگ، توسعه و خودکشی در

غرب ایران اثر اردشیر بهرامی و کتاب خودکشی در ایران اثر اکبر علی وردی نیا.

صالح آبادی فصل چهارم کتاب را به بازنشر مقاله ارسال شده خود به همایش ملی خودکشی؛ علل پیامدها و راهکارها در سال 1389 اختصاص داده است. در این مقاله با عنوان بررسی علل خودکشی زنان متأهل خانه‌دار در ایلام محقق نشان می‌دهد طلاق با خودکشی در سه استان کشور رابطه منحصر به فردی دارد که در این تحلیل سه استان تهران، کرمانشاه و ایلام مورد توجه قرار گرفته‌اند.

فصل پنجم رابطه توسعه با خودکشی را در استان‌های مختلف کشور مورد توجه قرار داده است. در این فصل محقق با استفاده از روش تطبیقی درون کشوری، درصدد بررسی پیامدهای توسعه بر میزان خودکشی در استان‌های مختلف برمی‌آید و مطابق یافته‌های این پژوهش شهرنشینی، صنعتی شدن (توسعه صنعتی)، با سواد (توسعه آموزشی) و میزان سرانه تولید ناخالص داخلی تاثیر کاهنده و معکوس و ضریب جینی و بیکاری تاثیر فزاینده و مستقیم بر میزان خودکشی در استان‌های مختلف داشته است.

فصل ششم کتاب به تأثیر سرمایه اجتماعی بر میزان خودکشی اختصاص یافته و این مفهوم پیچیده و چندوجهی در رابطه با خودکشی مورد بررسی قرار گرفته است. بنابر یافته‌های محقق در این فصل هر چند خودکشی با برخی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی رابطه دارد ولی با کلیت سرمایه اجتماعی دارای رابطه‌ای مشکوک و مبهم است.

صالح آبادی در فصل‌های هفتم و هشتم کتاب به بررسی رابطه خودکشی با خانواده و وضعیت زنان می‌پردازد. او در فصل هفتم این پرسش را مطرح می‌کند که آیا می‌توان تفاوت میزان خودکشی در استان‌های مختلف کشور را بر اساس ساختار و تحولات خانواده تبیین کرد یا خیر؟ و در فصل هشتم نیز نرخ خودکشی در میان زنان و مردان و به ویژه رتبه بالای خودکشی زنان در ایران در میان کشورهای خاورمیانه را به عنوان یک مسئله اجتماعی مورد پرسش قرار می‌دهد.

مؤلف کتاب فصل نهم را به رابطه میان خودکشی و شغل اختصاص داده است. مطابق با نتایج پژوهش این بخش با افزایش میزان بیکاری در سطح استان میزان خودکشی افزایش و با افزایش اشتغال کاهش می‌یابد. و همچنین نوع شغل نیز با خودکشی نسبت معناداری دارد.

نویسنده در فصل دهم کتاب به رابطه میان دینداری و خودکشی در سطح استان‌های کشور پرداخته است. بنابر نتایج تحقیقات این بخش در مجموع دین علاوه بر شخصیت‌سازی و بازدارندگی از گناه و انحراف به شکل دادن به هنجارهای خاص خود، هنجارسازی می‌نماید و در نهایت از طریق یاد مرگ بر میزان خودکشی تاثیر دارد.

نویسنده در فصل یازدهم به سراغ رابطه میان قومیت و خودکشی در استان‌های کشور می‌رود. او برای پاسخ به پرسش این پژوهش از روش تطبیقی درون کشوری بهره برده و واحد تحلیل را قومیت در نظر گرفته است. مطابق داده‌های این پژوهش خودکشی در چهار استان ایلام، کرمانشاه، لرستان و همدان در سطح بالایی قرار دارد. واکاوی تحقیقات نشان می‌دهد که متغیر قومیت یک متغیر اساسی است که می‌تواند بر پدیده‌های اجتماعی دیگر تأثیر مستقل داشته باشد. نویسنده فصل دوازدهم کتاب را به یافته‌ها و نتایج اختصاص داده است و علاوه بر آن در ابتدای این فصل به تاثیر دو متغیر سیاست و ساختار

طبقاتی بر میزان خودکشی پرداخته است.

انتشارات جامعه‌شناسان کتاب «منطق اجتماعی خودکشی؛ تأملات جامعه‌شناختی درباره خودکشی در ایران» به قلم ابراهیم صالح‌آبادی را با شمارگان 100 نسخه در 400 صفحه و با قیمت 140 هزار تومان منتشر کرده است.